

M.A. (SANSKRIT) Semester - 3 (CBCS) Examination**Oct/Nov-2021 (NEW COURSE)****Meghdut , Ansin Ane Sanskrit Nibandh (Core (New))****Time: 2:30 Hours****Marks: 70****Instructions:**

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન.૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક ગદ્યખંડનું ભાષાંતર કરો.

(૧૪)

Translate any one of the following passages.

(14)

૧. કૃતાતિથ્યયા ચ તયા દ્વિતીયશિલાતલોપવિષ્ટયા અગમિવ તૂષ્ણીં સ્થિત્વા ક્રમેતા પરિપૃષ્ઠો દિગ્ચજયાદારભ્ય
કિન્નરમિથુનાસુસણપ્રસડ્ગેનાંગમનમાત્મનઃ સર્વમચિચક્ષે।
વિદિતસકલવૃતાન્તી ચોત્થાય સા કન્યકા ભિક્ષાકપાલમાદાય તેષામાયતનરુણાં તલેષુ વિચતાર।
અચિરેણ તસ્યાઃ સ્વયંયતિતૈઃ ફલૈરપૂર્યત ભિક્ષાભાજનમ્। આગત્ય ચ તેષાં ફલાનામુપભોગાય
નિતયુક્તવતી ચન્દ્રાપીડમ્। આસીચ્ચ તસ્ય ચેતસિ। “નાસ્તિ ખલ્વસાધ્યં નામ તપસમ્।”
૨. અસ્તિ દ્રવિડેષુ કાજ્વી નામ નગરી। તસ્યામનેક કોહિસારઃ શ્રેષ્ઠિપુત્રઃ શવિતકુમારો નામાસીત્।
સોડષ્ટાદશવર્ષદેવશીયશ્રિન્તમાપે ‘નાસ્ત્રદારાતામનનુંગુણદારાણાં વા સુખં માન। તત્કંથ નુ
ગુણાદ્વિન્દેયં કલત્રમ્ ?’ ઇતિ। અથ પરપ્રત્યયાહતેષુ દારે યાઈચ્છિકે સંપત્તિમનભિસમીક્ષ્ય
કાર્તાન્તિકો નામ ભૂત્વા વસ્ત્રાન્તપિનદ્વશાતિપ્રસ્યો ભુવં બભ્રાન ‘લક્ષનાજ્ઞોડયમ્’ ઇત્તામુસ્મૈ કન્યાઃ
કન્યાવન્તઃ પદર્શયૌવભૂતુઃ। યાં કાંચિલ્લક્ષણવત સવર્ણાં કન્યાં દ્વૃષ્ટ્વા સ કિલ સ્મ બ્રવીતી-‘ભદે।
શક્નોષિ કિમનેન શાલિપ્રસ્થેન ગુણવંદન્નમસ્માનભ્યવહારચિતુમ્’ ઇતિ।

પ્રશ્ન.૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શ્લોકોનું ભાષાંતર કરો.

(૧૪)

Translate any two of the following verses.

(14)

૧. વિદ્યા નામ નરસ્ય રુપમધિકં પ્રચ્છન્નગુપ્તં ધનં
વિદ્યા ભોગકરી યશઃ સુખકરી વિદ્યા ગુરુણાં ગુરુઃ।
વિદ્યા વન્ધુજનો વિદેશગમને વિદ્યા પરા દેવતા
વિદ્યા રાજસુ પૂજિતા ન તુ ધનં વિદ્યાવિહીનઃ પશુઃ॥
૨. જાડ્યં ધિયો હરતિ સિજ્જિત્ વાચિ સત્યં
માનોન્તિં દિશતિ પાપમપાકરોતિ।
ચેતઃ પ્રસાદયતિઃ દિસુ તનોતિ કીર્તિં
સત્સંગતિઃ કથય કિં ન કરોતિ પુંક્ષામ્॥
૩. દાનેન ભુતાનિ વશીભવન્તિ,
દાનેન વૈરાણ્યપિ યાન્તિ નાશમ્।
પરોડપિ બન્ધુત્વમુપૈતિ દાનૈ
દાનં હિ સર્વવ્યસનાનિ હન્તિ।
૪. અર્થો હિ કન્યા પરકીય એવં
તામદ્ય સંપ્રેષ્ય પરિગ્રહિતુઃ।
જાતા મમાયં વિશદઃ પ્રકામં।
પ્રત્યર્પિતન્યાસ ઇવાન્તરાત્મા॥

પ્રશ્ન.૩ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક ગદ્યખંડનો સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો. (૧૪)

Translate any one of the following passages on to Sanskrit: (14)

૧. આનંદના બે પ્રકાર છે.- ખાવા, પીવા અને ઉપભોગનો તથા બીજામે માટે હોમાઈ જવાનો. પહેલામાંથી સુખ મળે છે પણ તે થોડી ક્ષણો માટે પોતાનો સ્વાર્થ ઓછો કરી બીજા માટે ઘસાવાનો આનંદ અનેરો હોય છે. દેવ, આપ બ્રાહ્મણના ઉપકાર માટે ગયા છો એમ જાણતા હોવા છતાં આપના મિત્રે એવા અમે, આપ ક્યાં ગયા છો તેનો નિર્ણય ન કરી શકવાથી એકબીજાથી છૂટા પડી આપને શોધવા બધી દિશાઓમાં ગયા. હું પણ આપની શોધમાં પૃથ્વીમાં ફરતો એક વખતે મધ્યાવકાશમાં આવેલા સૂર્યના કિરણોને સહી ન શકવાથી એ વૃક્ષની શીતળ છાયામાં બેઠો. અચાનક મારી આગળ જ બપોરના સમયને લીધે સંકુચિત અંગવાળી મનુષ્યની છાયા મેં જોઈ. મેં ઉપર જોયું તો આકાશમાંથી ખૂબ વેગ સાથે પડતા એક માણસને જોયો. અને દયાથી પૂર્ણ હૃદય સાથે તેને વચ્ચે જ પકડી લીધો.
૨. નિરાશ થવાની જરૂર નથી. આ ગૃહ પર આપણું આગમન આર્વાચીન કાળનું છે. આપણે ફક્ત અર્ધસંસ્કૃત છીએ તેમાં નવાઈ નથી. આપણી આગળ પુષ્કળ સમય પડ્યો છે, ખગોળવિદો આપણને કહે છે કે આ ગ્રહ વસવાટ કરવા માટે અયોગ્ય બની જશે તેમ માનવાનું કશું કારણ નથી. ફક્ત ભૌતિક અને યાંત્રિક રીતે પણ જો આપણે પ્રગતિ કરતા રહીએ તો માનવ જાતનું ભાવિ ખરેખર મહાન છે. હું એવી આશા રાખવા માટે પૂરતો આશાવાદી છું કે વર્તમાન અંધાધૂંધી છેવટે વિશ્વનું મંગલ કરશે.

પ્રશ્ન.૪ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પર સંસ્કૃતમાં નિબંધ લખો. (૧૪)

Write an essay in Sanskrit on any one of the following: (14)

૧. ગીતા સુગીતા કર્તવ્યા।
૨. કતિ કુલગુરુ કાલિદાસઃ।
૩. ઉદ્યમેન હિ સિધ્ધન્તિ ન કાર્યાણિ...।
૪. રમ્યા રામાયણી કથા।

પ્રશ્ન.૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શ્લોકોને ટીકા સાથે સંસ્કૃતમાં સમજાવો. (૧૪)

Explain in Sanskrit according any two of the following verses giving commentary. (14)

૧. કશ્ચિત્કાન્તાવિરહગુરુણા સ્વાધિકારાત્પ્રમતઃ
શાપેનાસ્તદ્ગમિતમહિમા વર્ષભોગ્યેણ ભર્તુઃ
પક્ષચક્રે જનકતયાસ્નાનપુણ્યોદકેષુ
સ્નિગ્ધચ્છાયાતરુષુ વસતિં રામગિર્યાશ્રમેષુ॥
૨. ધૂમજ્યોતિઃ સલિલમરુતાં સન્નિપાતઃ ક્વ મેધઃ
સન્દેશાર્થઃ કવ પદુકરણૈઃ પ્રાણિભિઃ પ્રાપ્તનીયાઃ।
ઇત્યૌત્સુક્યાદ્પરિગણયન્ગુહ્યકરતં યયાતે
કામાર્તા હિ પ્રકૃતિકૃપણાશ્ચેતનાચેતનેષુ॥
૩. આપૃચ્છસ્વ પ્રિટાસથમમુ તુડ્ગમાલિડગય શૈલં
બન્ધૈઃ પુંસાં રધુપતિપદૈરડિકતં મૈખલા।
કાલે કાલે ભવતિ ભવતો યસ્ય સંયોગમેત્ય
સ્નેહવ્યક્તિશ્ચિરવિરહજં મુજ્જતો બાષ્પમુષ્ણમ્॥
૪. છન્નોપાન્તઃ પરિણતફલદ્યોતિભિઃ કાનનામૈ
સ્તવાય્યારુઢે શિખરમચલઃ સ્નિગ્ધવેણીસવર્ણે।
નૂનં યાસ્યત્યમરમિથુનપ્રેક્ષણીયામનકસ્થાં
મધ્યે શ્યામઃ સ્તનં ઇવં ભૂવઃ શેષતિસ્તારપાણ્ડુઃ॥
